

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 57/08-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti doc. MUDr. J. J., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. E., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo doc. MUDr. J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Doc. MUDr. J. J. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Doc. MUDr. J. J. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. P. E., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 7. februára 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť doc. MUDr. J. J. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. E., v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Konanie č. 15 C 173/02 v právnej veci navrhovateľky Doc. MUDr. J. J., Csc. (ďalej len „navrhovateľka“) sa začalo podaním Návrhu na určenie výšky nájomného zo dňa 5. 1. 2002, t. j. po viac ako troch rokoch. Súd vo veci vytýčil pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 25. 1. 2005. Ďalšie pojednávanie vo veci zo dňa 12. 5. 2005 bolo odročené na neurčito za účelom predloženia listiny vydananej katastrálnym úradom vo veci vyznačenia spoluvlastníckeho podielu navrhovateľky na rodinnom dome v B., parc. Č. 4779/1, katastrálne územie B., katastrálnym úradom. Predmetná listina bola doručená súdu dňa 1. 6. 2005. Následná reakcia súdu v podobe Výzvy na špecifikáciu výšky nájomného adresovaná navrhovateľke sa udiala až 15. 8. 2006, teda 15 mesiacov po konaní posledného

pojednávania vo veci. Na základe danej Výzvy navrhovateľka osobne doručila súdu dňa 5. 9. 2006 požadovanú špecifikáciu výšky nájomného. Od posledného úkonu súdu prešlo 13 mesiacov a do dnešného dňa bol súd nečinný.»

Z uvedeného sťažovateľka vyvodila záver, že okresný súd svojou nečinnosťou v označenom konaní porušuje jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ďalej sťažovateľka uviedla:

„Pri uplatnení svojho základného práva navrhovateľka využila všetky právne prostriedky, ktoré jej právne predpisy umožňujú. Dňa 17. 9. 2007 bola okresnému súdu adresovaná výzva na odstránenie prietahov v konaní, na ktorú do dnešného dňa súd nereagoval a následne 18. 9. 2007 bola podaná Žiadosť o odstránenie prietahov v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov adresovaná predsedkyňi Okresného súdu Bratislava I. Predsedkyňa súdu reagovala na žiadosť svojím listom zo dňa 26. 9. 2007, v ktorom argumentovala o. i. aj dočasným pridelením zákonnej sudkyne na Krajský súd v Bratislave.“

Z dôvodu dlhodobého stavu právnej neistoty, majetkovej, ako aj nemajetkovej ujmy sťažovateľka požiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk.

Požiadala tiež o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v rozsahu procesných úkonov, ako aj ďalších nákladov spojených s uplatňovaním ochrany jej základného práva pred ústavným súdom v sume 18 631 Sk.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Základné právo Doc. MUDr. J. J., Csc. bolo nečinnosťou Okresného súdu Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02 porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Bratislava I., aby

vo veci konal bez zbytočných prietahov.

3. Doc. MUDr. J. J., Csc. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 50. 000,- Sk (slovom: „päťdesiattisíc Slovenských korún), ktoré je súd povinný vyplatiť v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

4. Doc. MUDr. J. J., Csc. priznáva náhradu trov konania/ právneho zastúpenia vo výške 18.631,- Sk (2 úkony za 7 650,- SK, 2 x režij. paušál 178,- Sk + DPH – 2 975, SK), ktoré je súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. “

Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti predsedníčka okresného súdu 4. marca 2008 oznámila, že sa k sťažnosti nemôže vyjadriť, pretože spisový materiál týkajúci sa danej veci sa od 4. februára 2008 nachádza u znalca. Oznámila tiež, že netrvá na ústnom prerokovaní sťažnosti a súhlasí s tým, aby podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Právny zástupca sťažovateľky 25. februára 2008 oznámil, že netrvajú na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Zo spisového materiálu okresného súdu, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplýva:

Dňa 5. novembra 2002 sťažovateľka podala žalobu.

Dňa 3. februára 2003 okresný súd vyzval sťažovateľku na doplnenie petitu návrhu – vyčíslenie sumy, ktorú požaduje od odporcu.

Dňa 26. marca 2003 sťažovateľka doplnila petit (požadovala čiastku 600 000 Sk).

Dňa 8. apríla 2003 sťažovateľka zmenila čiastku, ktorú žiadala priznať z titulu nájomného na 520 000 Sk.

Dňa 22. mája 2003 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku 27 000 Sk.

Dňa 3. júna 2003 sťažovateľka oznámila okresnému súdu, že zaplatila súdny poplatok, ale vo výzve súdu chýbal údaj „konštantný symbol“ a „pripojené avízo“.

Dňa 1. novembra 2003 okresný súd uviedol, že k 1. októbru 2003 platba nedošla.

Dňa 31. októbra 2003 bola zaznamenaná platba 27 000 Sk titulom súdneho poplatku.

Dňa 27. februára 2004 okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie sa k žalobe.

Dňa 29. marca 2004 sa k žalobe vyjadril odporca.

Dňa 25. januára 2005 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bola sťažovateľka prítomná. Pojednávanie bolo odročené na 12. máj 2005 s tým, že od odporcu bude žiadané dokladovanie dôvodu neprítomnosti na pojednávaní.

Dňa 23. marca 2005 okresný súd vyzval zamestnávateľa odporcu, aby oznámil, či bol odporca 25. januára 2005 v práci.

Dňa 4. apríla 2005 zamestnávateľ odporcu oznámil, že 25. januára 2005 bol odporca na pracovisku vedený ako ospravedlnený z dôvodu návštevy lekára.

Dňa 12. mája 2005 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli účastníci prítomní a ktoré bolo odročené za účelom predloženia listiny vydanej katastrálnym úradom.

Dňa 7. novembra 2005 okresný súd požiadal 5 realitných kancelárií o oznámenie informácie o obvyklej výške nájomného.

Realitné kancelárie reagovali 18. novembra 2005 a 21. novembra 2005 bez relevantnej odpovede.

Dňa 15. augusta 2006 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na špecifikáciu výšky nájomného.

Dňa 5. septembra 2006 sťažovateľka doručila špecifikáciu nájomného.

Dňa 18. decembra 2006 je v spise záznam o úprave konajúcej sudkyne: *„Z dôvodu dočasného pridelenia zákonného sudcu na Krajský súd v Bratislave od 1. 1. 2007 do 30. 6. 2007, spis bol daný do kancelárie.“*

Dňa 9. septembra 2007 okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru stavebníctvo.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 61/98). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. Tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, v namietanom konaní ide o určenie výšky nájomného za užívanie rodinného domu. Tento občianskoprávny spor nemožno vzhľadom na jeho predmet považovať za právne zložitú vec. Zložitým sa môže javiť z faktického hľadiska vzhľadom na potrebu vykonať znalecké dokazovanie, súčasne však treba konštatovať, že pri lepšej organizácii práce okresného súdu táto zložitost' nemala spôsobiť doterajšie viac ako päťročné trvanie konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd ho vyhodnotil vcelku ako aktívne a súčinnostné. Zúčastňovala sa nariadených pojednávaní, reagovala na výzvy okresného súdu (na doplnenie petitu návrhu), hoci tým, že súdny

poplatok nezaplatila pri podávaní žaloby, sama ovplyvnila procesný postup okresného súdu, pretože ju na zaplatenie súdneho poplatku musel vyzývať. Súdny poplatok bol napokon zaplatený až rok po podaní žaloby.

3. Z vyhodnotenia postupu okresného súdu jednoznačne vyplýva, že bol bezdôvodne nečinný od 27. februára 2004 do 25. januára 2005, od 12. mája 2005 do 9. septembra 2007, keď uznesením nariadil znalecké dokazovanie z odboru stavebníctvo. Z celkovej doby konania bol teda okresný súd nečinný viac ako tri roky.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 173/02 svojím postupom porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 15 C 173/02 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk s odôvodnením dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vychádzajúc z dĺžky obdobia, počas ktorého bol okresný súd nečinný, ústavný súd dospel k záveru, že v tomto prípade je primeraným finančným zadosťučinením požadovaná suma 50 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. P. E. v konaní pred ústavným súdom.

V sťažnosti ich sťažovateľka vyčíslila sumou 18 631 Sk. Táto suma nie je zhodná s výpočtom ústavného súdu, ktorý v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) sťažovateľke priznal úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume dvakrát po 2 970 Sk, k tomu 2 x 178 Sk režijný paušál. Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 6 296 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 7 492 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2008